

**En broschyr
om kvinnlig
könsstympning**

**Du har rätt
att säga nej!**

 Socialstyrelsen

**Ingen har rätt att
utsätta dig för det!**

Kvinnlig omskärelse kallas könsstympling för att visa att det är fråga om en stympling. Det är inte fråga om att bara göra om, utan något tas i de flesta fall bort från kvinnans kropp.

Den här skriften vänder sig till dig som är tjej och som kan komma att könsstympas. Den vänder sig också till dig som redan är könsstympad. Det finns hjälp att få.

Det är förbjudet att könsstympla flickor i Sverige. Om man bor i Sverige är det också förbjudet att resa till ett annat land för att könsstympla en flicka. Den som har utfört ingreppet kan då dömas för detta i Sverige.

Ingen har rätt att utsätta dig för kvinnlig könsstympling.

An illustration of two women with dark skin and long hair, smiling warmly. The woman on the left is wearing a yellow headband and large hoop earrings. The woman on the right is wearing a yellow halter-neck top with a palm tree and waves graphic. The background is a solid yellow color.

**Det finns alltid
hjälp att få!**

Kvinnlig könsstympling – vad innebär det?

Kvinnlig könsstympling innebär att man tar bort yttligare eller djupare delar av klitoris och/eller de inre blygdläpparna. De är viktiga delar av en kvinnas könsorgan och de har alla en funktion att fylla. De inre blygdläpparna är slemhinneveck. De finns innanför de yttre blygdläpparna som kan sägas vara skyddande kuddar. Där de inre blygdläpparna möts finns klitoris, känselorganet.

Den mest omfattande formen av kvinnlig könsstympling kallas för "infibulation" eller "faraonisk omskärelse". Ingreppet är mycket smärtsamt och kan vara farligt. Man skär i klitoris och tar bort de inre blygdläpparna och syr sedan ihop de yttre blygdläpparna. På så vis stänger man könsorganet, men lämnar ett litet hål för att man ska kunna kissa och

ha mens. Även om det finns en liten öppning för detta, får många tjejer och kvinnor problem. Det kan exempelvis vara svårt och ta lång tid att kissa. Menstruationen kan också bli bevärlig, eftersom blodet kan ha svårt att komma ut. Om du är könsstympad finns det hjälp att få. Även om de inre blygdläpparna saknas kan det stängda könsorganet öppnas. Det gör man på sjukhus under narkos eller ibland med lokalbedövning.

Det finns också former av ingreppet som inte är lika omfattande. Det finns till exempel något som kallas för "klitoridektomi" och "excision" och ofta hör man ordet "sunna". Gemensamt för dessa är att man tar bort delar av klitoris och/eller de inre blygdläpparna. Det kan vara svårt att upptäcka och skilja mellan dessa olika typer. Även om ingreppen ofta beskrivs

som mindre, så är de också smärtsamma och kan vara skadliga. De kan till exempel leda till infektioner, smärta och ärrvävnad som ger obehag.

Vår kropp är skapad så att alla delar har en funktion. Den behöver inte förändras på ett sätt som skapar smärta och svårigheter. Det är bara du som bestämmer över din kropp.

Det finns olika skäl till att föräldrar låter könsstympa sina flickor. Men varje skäl går att bemöta. Här följer några exempel:

**Ingen religion
kräver
könsstympning!**

Fel 1 "Religionen kräver att flickor omskärs"

En del säger att religionen är ett viktigt skäl. Kvinnlig könsstympning förekommer inom olika religioner, exempelvis i islam, judendomen och kristendomen. De allra flesta muslimer, kristna och judar könsstympar dock inte sina flickor eller uppfattar att deras religion kräver detta. Ingen av de tre stora heliga skrifterna stöder eller kräver könsstympning.

Fel 2 "Traditionen kräver att flickor omskärs"

En mamma som låter könsstympa sin dotter gör inte detta för att skada henne. I stället är det ofta traditionen som styr – sedan många generationer tillbaka har man könsstympat flickor. Många tror därför att man måste fortsätta med detta. Men traditioner förändras ständigt och ibland måste man inse att en viss tradition är skadlig och onödig. Det kan vara svårt att ta

till sig kunskapen och tala om könsstympning. Men det är nödvändigt för att inte fler flickor ska skadas.

I både afrikanska och västerländska länder finns det människor som arbetar för att få bort kvinnlig könsstympning. Allt fler kvinnor och män lär sig att det kan vara skadligt och att ingen religion kräver det och tar därför avstånd från denna tradition. Det finns andra viktiga traditioner som man kan värna om i stället.

**Vissa
traditioner måste
förändras!**

A stylized illustration featuring three individuals against a purple background with radiating lines. On the left, a woman with long, dark, curly hair and a purple top looks forward. In the center, a man with a shaved head and a purple shirt looks up with an open mouth. On the right, a woman with short, dark, curly hair and a purple top looks towards the center. The text is overlaid in the center.

**Det finns en
anledning
till att det är
förbjudet!**

Fel 3 "Man kan i alla fall ta bort lite – det kan väl inte skada"

Som ett alternativ till "infibulation" eller "faraonisk omskärelse", kan en del föreslå att man bara tar bort lite – "sunna". Men även detta kan vara skadligt. Det kan också vara så att man bara bytt ord: Man säger att man ska göra "sunna", men ingreppet blir mycket större. Flickor kan på så vis bli lurade.

Eftersom alla former av kvinnlig könsstympning är skadligt, är alla sådana ingrepp – också "sunna" – förbjudna i Sverige.

An illustration of a man and a woman embracing. The man is on the left, wearing a pink shirt, and the woman is on the right, wearing a pink beret and a pink top. They are both smiling and holding hands. The background features pink vertical lines and a floral pattern on the left side.

**Man måste
respektera
varandra!**

Hur påverkas du?

Ingreppet påverkar din hälsa på flera sätt. Det kan vara lite olika beroende på vilken typ av könsstympning som gjorts och hur omfattande den är. Många får problem med att kissa och med besvärliga menstruationer. Infektioner, ont i underlivet och ärrbildningar som kan skapa obehag är andra exempel på problem som kan uppstå.

Könsstympning tar inte bort en kvinnas lust till närhet och sex – sexualiteten är beroende av så mycket mer än underlivets utseende. Men den sexuella njutningen kan försvåras och ibland kan det vara smärtsamt att genomföra samlag. Det kan också vara smärtsamt för mannen – både att komma in i kvinnan och märka att det gör ont för henne. Möjligheten till sexuell njutning kan bero på typen av köns-

stympning men också på förhållandet till den man tycker om: trygghet och respekt för varandra är viktigt! Sexualiteten finns lika mycket i tankarna och i andra delar av kroppen som i underlivet. Att vara könsstympad innebär inte att möjligheten och lusten till sexuell njutning är borta.

Vad säger den svenska lagen?

Flickor och kvinnor i alla länder har rätt till sin egen kropp och att slippa könsstympas. Både FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och FN:s deklaration om mänskliga rättigheter tar upp detta.

I Sverige är det enligt lag förbjudet med alla typer av kvinnlig könsstympning.

An illustration featuring a group of diverse young people with various hairstyles and expressions, set against a light blue background. The style is a simple line drawing with flat colors. The text is overlaid in the center.

**Sedvänjor som
är skadliga för
barns hälsa ska
bort!**

Var kan du få hjälp?

Om du har några problem, besvär eller frågor kan du få hjälp av din skolsköterska, skolläkare eller skolkurator, ungdomsmottagningen eller sjukvårdens gynekologiska mottagningar. För att skydda dig är vuxna som arbetar inom exempelvis socialtjänsten, hälso- och sjukvården och skolan och som får veta att du kommer att utsättas för könsstympning skyldiga att tala om detta för socialtjänsten. Det finns också andra som kan svara på frågor och hjälpa dig.

BRIS – Barnens rätt i samhället Hit kan du ringa och ställa frågor: 0200-230 230. Du kan också mejla: www.bris.se. Du behöver inte tala om vad du heter.

Föreningen för Sveriges Ungdomsmottagningar har en hemsida www.fsum.org där du lätt kan hitta var din närmsta ungdomsmottagning finns.

Frivilligorganisationen RISK – Riksföreningen Stoppa kvinnlig könsstympning har en hemsida med information: www.risk.se. Via hemsidan kan du också kontakta organisationen.

RFSU – Riksförbundet för sexuell upplysning – har på sin hemsida en frågelåda. Hit kan man mejla och ställa frågor om könsstympning, om kroppen, sexualitet med mera. www.rfsu.se

Socialstyrelsen har skrivit en broschyr där du kan få mer information. Den heter Kvinnlig könsstympning och finns på svenska, engelska, somaliska, tigrinja och amhariska. Du hittar den på www.socialstyrelsen.se

För dig mellan 13–16 år finns tidningen **GLÖD** som skriver om kärlek, sex, vänskap och relationer. Tidningen har också en hemsida: www.glod.com

Broschyren är utgiven i samarbete med Barnombudsmannen.

I arbetet har även RISK och RFSU deltagit.

Broschyren (artikelnr. 2004-114-2) kan beställas från Socialstyrelsens kundtjänst, 120 88 Stockholm

Fax: 08-779 96 67, e-post: socialstyrelsen@strd.se

Webbutik: www.sos.se/plus/skrift.htm

Broschyren kan också laddas ner från Socialstyrelsens webbplats www.socialstyrelsen.se